

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

**DEVELOPMENT GUIDELINES FOR DIGITAL ERA LEADERSHIP
AMONG SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE NONTHABURI
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

จุฬาลักษณ์ สุวรรณพานิช^{1*}, จุลดิศ คัญทัพ²

^{1,2}วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

Julaluk Suwanpanit^{1*}, Juladis Khanthap²

^{1,2}Suryadhep Teachers College, Rangsit University

*Corresponding Author E-mail: julaluk_suwanpanit@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี จำนวน 262 คน จากประชากรทั้งสิ้น 763 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอนที่ 1 คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพเป็นจริงของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล และด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน โดยจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่มีค่าดัชนีสูงสุด 3 อันดับของแต่ละด้านรวมทั้งหมด 15 แนวทาง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำดิจิทัล; แนวทางการพัฒนา

Abstract

This research aims to 1) study the actual conditions, desirable conditions, and needs of digital era leadership among school administrators under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, and 2) study the development guidelines for digital era leadership among school administrators under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office. A mixed-method research approach was used, divided into 2 phases. The sample group consisted of 262 administrators and teachers under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office, from a total population of 763, selected using Taro Yamane's formula. The data collection tool for phase 1 was a 5-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and the Priority Needs Index (PNI_{Modified}). In phase 2, the tool used was a semi-structured interview, interviewing 5 experts.

The research results found that 1) the actual condition of digital era leadership among school administrators under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office was overall at a moderate level. The desirable condition overall was at a high level, and the Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ranked the needs from highest to lowest as follows: understanding organizational knowledge and skills, ability to utilize information, being a digital citizen, creating a digital age learning culture, and having a vision. 2) The development guidelines for digital era leadership among school administrators under the Nonthaburi Secondary Educational Service Area Office consisted of 5 aspects, with the top 3 highest priority needs in each aspect totaling 15 guidelines.

Keywords: Leadership; Digital Era Leadership; Development Guidelines;

บทนำ

ปัจจุบันโลกอยู่ในยุคของโลกาภิวัตน์ มีความเจริญก้าวหน้าและมีอัตราการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีที่รวดเร็วเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมา เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่ช่วยอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ ทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่งและบริการ หรือในด้านการใช้ชีวิตประจำวัน การเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารสามารถกระทำได้อย่างง่ายและรวดเร็วนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เกิดการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดอันเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุปกรณ์ทางอิเล็กทรอนิกส์จึงถูกผลิตคิดค้นและนำมาใช้มากขึ้นมนุษย์มีการเข้าถึงและใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างไม่มีการจำกัด นั่นแสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตของมนุษย์และกลายเป็นสังคมในยุคที่เรียกว่า “สังคมยุคดิจิทัล (Digital Era)” (เจษฎา ชวนะไพศาล, 2563 : 105) แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. 2561-2564 จึงได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทย “สู่เศรษฐกิจ

ดิจิทัลที่มีพลวัตบนฐานของสังคมที่รู้จักดี รู้เท่าทันและกำลังคนที่สามารถปรับตัวและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล" เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนดิจิทัลและเพิ่มความตระหนักและทักษะด้านดิจิทัลเบื้องต้นผ่านการส่งเสริมการสร้างบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560 : 1-10) รวมไปถึงกระทรวงศึกษาธิการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ก็ได้ตระหนักถึงการเข้ามามีบทบาทในระบบการศึกษาในปัจจุบันโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็น คนดี เก่ง และมีคุณภาพ ด้วยการยกระดับการศึกษาไทยแบบพลิกโฉมโดยการนำ นวัตกรรมดิจิทัล และแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา (G-Suite for Education) มาประยุกต์ ใช้ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างบูรณาการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล (Digital Divide) นำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย สุภวัช เชาว์นเกษม, วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ และสุภารัตน์ สารสว่าง (2563) ได้ให้ทัศนะว่าในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษายุคใหม่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการบริหารจัดการอย่างมาก สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กร ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลว ผู้นำดิจิทัลสามารถวิเคราะห์ข้อมูล ตัดสินใจ สื่อสาร ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาวัฒนธรรมองค์กร และบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาที่มีผู้บริหารภาวะผู้นำดิจิทัลสูง จะได้เปรียบในการแข่งขัน บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาอย่างยั่งยืน และบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล จึงเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า นำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาในระยะยาว สอดรับกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง

ณัฐธัญญา พรพทุมชัยกิจ, อุดมพันธ์ุ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง (2564) กล่าวว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อการบริหารจัดการ ในสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทางผู้บริหารครูบุคลากร และนักเรียนที่มี ทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในการพัฒนาดังกล่าวจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญเช่นเดียวกับงานวิจัยของ Elliott (2017) ที่ได้มีการสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลที่สำคัญ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) 2) การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว (Professional Practice) 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ (Data Driven) 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร (Talent Management) และ 5) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล (Digital Age Learning Culture) ดังนั้น การส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัล หมายถึง การพัฒนาผู้บริหารให้มีพฤติกรรมเชิงผู้นำ ที่สามารถนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำดิจิทัลจะต้องมีวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทาง นำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาวิเคราะห์ข้อมูล ตัดสินใจ สื่อสาร ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาวัฒนธรรมองค์กร และบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การ

ส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัล จะช่วยให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ผลงานมีคุณภาพ บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา คือ เป็นองค์กรชั้นนำบริหารการศึกษา โดยมุ่งเน้นการบริหารจัดการระบบการศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมผู้เรียนสู่ทศวรรษที่ 21 อย่างมีคุณภาพ โดยจะต้องเริ่มจากการพัฒนาในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นในยุคดิจิทัลที่การเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย คือ ผู้นำหรือผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำอย่างถ่องแท้ รู้จักวิธีการและเทคนิคในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ นำไปสู่จุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเอง การประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล การวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนา ทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมขั้นตอนที่ 1 ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณนำมาสังเคราะห์หาความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น นนทบุรี จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์ โรงเรียนปากเกร็ด โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) นนทบุรี โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี รวมทั้งสิ้น 763 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น นนทบุรี ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 262 คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนประชากรในแต่ละโรงเรียน
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน ทั้งนี้การเลือกผู้ให้ข้อมูลใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน คีษานิเทศก์ 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งในปัจจุบัน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะแบบเลือกตอบ (Check List)
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย องค์ประกอบของภาวะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล 5 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์, การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว, ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้, ความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's rating scale)
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ (ถ้ามี) เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่สามารถนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา
การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงหรือความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา จากการนำประเด็นคำถามให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพความตรงด้านเนื้อหา (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70–1.00 และนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น นนทบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.936

2. แบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้าง ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบในการเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ วิธีที่ 1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยรังสิต ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย และผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามตามกำหนดวันที่นัดหมายไว้กับทางโรงเรียน และวิธีที่ 2 กรณีส่งทางไปรษณีย์ ผ่าคนอื่นเก็บ โดยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมแบบสอบถามใส่ซอง ส่งโรงเรียน สังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ทางไปรษณีย์ เมื่อครบกำหนดเวลา หากยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยจะติดต่อกับผู้ประสานงานของโรงเรียนอีกครั้ง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยรังสิต ถึงผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ และผู้วิจัยส่งหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ พร้อมข้อความไปยังผู้ให้ข้อมูลทางออนไลน์ เพื่อให้ข้อมูลได้ทราบล่วงหน้า หลังจากนั้นผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามกำหนดวันนัดหมาย โดยเตรียมอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ให้เรียบร้อย ทั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และ หาค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.3 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ด้วยเทคนิค Modified Priority Needs Index : PNIModified ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) ดังสมการต่อไปนี้

$$PNI_{Modified} = (I-D) / D$$

เมื่อ $PNI_{Modified}$ หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I (Importance) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

D (Degree of Success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง

โดยค่า $PNI_{Modified}$ ที่คำนวณได้ ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไปถึงจะอยู่ในระดับความต้องการจำเป็น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และจดบันทึก และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) กับข้อมูลที่ได้จากเอกสารเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาสภาพเป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี จำนวน 5 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร สภาพเป็นจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$, S.D.=0.71) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.85)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือ การเป็นมืออาชีพในการทำงานตามแผนที่กำหนดไว้ ($\bar{X}=3.34$, S.D.=0.66) รองลงมาคือ ความเข้าใจขีดความสามารถของคนในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.11$, S.D.=0.53) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ($\bar{X}=3.08$, S.D.=0.66) ความสามารถในการจัดการกับปัญหาในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.01$, S.D.=0.96) และการสร้างและพัฒนาทักษะความสามารถของคนในสถานศึกษาให้เหมาะสม ($\bar{X}=2.85$, S.D.=0.72) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ข้อที่มีความพึงประสงค์สูงที่สุดคือ การสร้างและพัฒนาทักษะความสามารถของคนในสถานศึกษาให้เหมาะสม ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.70) การเป็นมืออาชีพในการทำงานตามแผนที่กำหนดไว้ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.77) ความสามารถในการจัดการกับปัญหาในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.94) การสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.88) และความเข้าใจขีดความสามารถของคนในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.98)

1.2 ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ สภาพเป็นจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06$, S.D.=1.00) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.95)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือ มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X}=3.26$, S.D.=0.93) สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการประชุม และแลกเปลี่ยนกันได้ ($\bar{X}=3.18$, S.D.=1.28) สามารถนำข้อมูลมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีความทันสมัย ($\bar{X}=3.09$, S.D.=0.45) การใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ ($\bar{X}=3.05$, S.D.=0.96) สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างไม่จำกัด ($\bar{X}=3.01$, S.D.=1.01) การบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=2.99$, S.D.=1.22) การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=2.84$, S.D.=1.14) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ข้อที่มีความพึงประสงค์สูงที่สุดคือ มีการ

ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.85) สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการประชุม และแลกเปลี่ยนกันได้ ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.99) การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.18$, S.D.=1.03) สามารถนำข้อมูลมาพัฒนาสถานศึกษาให้มีความทันสมัย ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.73) การใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ ($\bar{X}=3.93$, S.D.=0.94) สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ โดยนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างไม่จำกัด ($\bar{X}=3.70$, S.D.=0.89) การบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=3.65$, S.D.=1.25)

1.3 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล สภาพเป็นจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.17$, S.D.=1.00) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.81)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือ การบริหารจัดการมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา โดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.40$, S.D.=0.88) การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในจริยธรรม กฎหมายและสังคม ($\bar{X}=3.24$, S.D.=0.90) สร้างความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมพร้อมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรและผู้เรียนเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล เพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล ($\bar{X}=3.09$, S.D.=1.26) การปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่อยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=3.08$, S.D.=0.90) และผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}=3.04$, S.D.=1.05) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ข้อที่มีความพึงประสงค์สูงที่สุดคือ การปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่อยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.70) ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{X}=4.20$, S.D.=0.88) สร้างความตระหนักในการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรและผู้เรียนเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล เพื่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล ($\bar{X}=4.16$, S.D.=0.85) การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในจริยธรรม กฎหมายและสังคม ($\bar{X}=3.95$, S.D.=0.87) การบริหารจัดการมีคุณภาพอย่างต่อเนื่องในสถานศึกษา โดยการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.75)

1.4 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล สภาพเป็นจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$, S.D.=0.98) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, S.D.=1.01)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือ การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ ($\bar{X}=3.57$, S.D.=1.35) การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นวัฒนธรรมในโลกดิจิทัลในได้ อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=3.49$, S.D.=0.89) การสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใช้ทุกคนได้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=2.88$, S.D.=0.66) สร้างค่านิยมในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=2.66$, S.D.=1.00) การกำกับ ดูแล และติดตามประเมินประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน ($\bar{X}=2.65$, S.D.=1.03) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ข้อที่มีความพึงประสงค์สูงที่สุดคือ การใช้นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นวัฒนธรรมในโลกดิจิทัลในได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.65) การใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอเป็นปกติ

(\bar{X} =3.77, S.D.=0.99) การกำกับ ดูแล และติดตามประเมินประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน (\bar{X} =3.46, S.D.=1.21) สร้างค่านิยมในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน (\bar{X} =3.53, S.D.=1.17) การสนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ใช้ทุกคนได้เข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง (\bar{X} =3.43, S.D.=1.02)

1.5 ด้านการมีวิสัยทัศน์ สภาพเป็นจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =3.26, S.D.=0.67) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.78, S.D.=0.77)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดคือ การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน (\bar{X} =3.89, S.D.=0.53) วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษา (\bar{X} =3.31, S.D.=0.58) มีความรู้ความสามารถในการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ (\bar{X} =3.27, S.D.=0.67) ส่งเสริมสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ทันต่อความ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (\bar{X} =3.10, S.D.=0.79) การประยุกต์ใช้และบูรณาการเทคโนโลยี เพื่อยกระดับความเป็น เลิศของสถานศึกษา (\bar{X} =3.08, S.D.=0.82) การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมาย เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (\bar{X} =2.88, S.D.=0.64) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า ข้อที่มีความพึงประสงค์สูง ที่สุดคือ การกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน (\bar{X} =4.19, S.D.=0.61) มีความรู้ ความสามารถในการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ (\bar{X} =3.91, S.D.=0.79) การประยุกต์ใช้และบูรณาการ เทคโนโลยี เพื่อยกระดับความเป็นเลิศของสถานศึกษา (\bar{X} =3.81, S.D.=0.93) วิสัยทัศน์มีความสอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา (\bar{X} =3.78, S.D.=0.73) การเข้าใจกลยุทธ์ที่สนับสนุนเป้าหมาย เพื่อบรรลุตาม วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (\bar{X} =3.53, S.D.=0.73) ส่งเสริมสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงใน สถานศึกษาและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (\bar{X} =3.47, S.D.=0.84)

2. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี

ตารางที่ 1 ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี ภาพรวม

ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษา	สภาพเป็น จริง		สภาพที่พึง ประสงค์		ความต้องการ จำเป็น	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	PNI _{Modified}	ลำดับ
ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนใน องค์กร	3.08	0.71	4.09	0.85	0.33	1
ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้	3.06	1.00	3.98	0.95	0.30	2
ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล	3.17	1.00	4.13	0.81	0.30	2
ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลก ยุคดิจิทัล	3.05	0.98	3.63	1.01	0.19	3

ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.26	0.67	3.78	0.77	0.16	4
รวม	3.12	0.87	3.92	0.88		

จากตารางที่ 1 พบว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ลำดับที่ 1 คือ ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร ($PNI_{Modified} = 0.33$) ลำดับที่ 2 มีค่า $PNI_{Modified}$ เท่ากัน 2 ด้านคือ ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ($PNI_{Modified} = 0.30$) และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ($PNI_{Modified} = 0.30$) ลำดับที่ 4 ($PNI_{Modified} = 0.19$) และลำดับที่ 5 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($PNI_{Modified} = 0.16$)

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี

จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า มี 3 ด้านที่มี ค่า $PNI_{Modified}$ ตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนา ได้แก่ ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 5 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้

- 1) การประชุม วางแผนระหว่างผู้ใช้งานและผู้ออกแบบระบบร่วมกัน
- 2) การออกแบบระบบการใช้งานให้เหมาะสม
- 3) การจัดอบรมและสร้างความรู้ระหว่างกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา
- 4) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 5) การจัดทำสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาสู่สาธารณะ
- 6) การบริหารจัดการแหล่งสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีเป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพ
- 7) การสร้างความสมดุลของทักษะความสามารถของคนในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม
- 8) การจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีความทันสมัยให้บริการแก่ผู้เรียน

2.2 ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ประกอบด้วย 10 แนวทาง ดังนี้

- 1) การสร้าง ส่งเสริมความรู้ความสามารถการใช้ระบบบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน
- 2) การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร
- 3) การจัดอบรมให้กับบุคลากรได้เข้าใช้แหล่งสารสนเทศได้ทั้งสถานศึกษา
- 4) การนำเทคโนโลยีมาพัฒนาสถานศึกษา โดยผู้บริหารเป็นผู้นำการใช้เทคโนโลยี
- 5) การจัดหาแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ มาอำนวยความสะดวกแก่ครูและบุคลากร
- 6) การสร้างสื่อ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

- 7) การบูรณาการกันของข้อมูลในกลุ่มบริหารงาน กลุ่มงาน กลุ่มสาระ
 - 8) การสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมดิจิทัลอย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน
 - 9) การสนับสนุนให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่ออย่างสม่ำเสมอทุกวัน
 - 10) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างหลากหลาย
- 2.3 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 8 แนวทาง ดังนี้
- 1) การมีความรู้ความสามารถในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล
 - 2) การปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน
 - 3) การใช้เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ต่าง ๆ
 - 4) การร่วมมือกับองค์กรภายนอกจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้
 - 5) การส่งเสริมให้มีความตระหนัก และมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล
 - 6) การส่งเสริมความตระหนักให้เห็นความสำคัญในประเด็นสังคม จริยธรรมและกฎหมาย
 - 7) การอบรมเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งในและนอกสถานศึกษา
 - 8) การบูรณาการภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า สภาพที่เป็นจริงของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน การประยุกต์ใช้และบูรณาการเทคโนโลยี เพื่อยกระดับความเป็นเลิศของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารควรมีคุณลักษณะ ความรู้ ทักษะ ความสามารถและพฤติกรรมแสดงออก ในการนำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ในการบริหารทั่วไป บริหารบุคคล บริหารงานวิชาการและบริหารงบประมาณ โดยมีความเข้าใจ สามารถสร้างสรรค์ เข้าถึง และนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในการบริหารโรงเรียน

2. สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาภาวะผู้นำ คือ ผู้นำจะต้องประเมินภาวะผู้นำเพื่อตรวจสอบถึงภาวะผู้นำว่ามีทักษะและพฤติกรรม เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนา ซึ่งในสถานศึกษาต้องการผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความคิดทันสมัย มีความเข้าใจบุคลากรในสถานศึกษาว่ามีความแตกต่างกัน มีการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เอกรัตน์ เชื้อวงศ์ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำยุคใหม่ต้องมีวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจ สื่อสารเก่ง เข้าใจ เทคโนโลยี และสนับสนุนผู้ติดตาม ผู้นำเชิงกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมาย วางแผน จัดการทรัพยากร และติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาวัฒนธรรม ส่งเสริมนวัตกรรม และบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มองการณ์ไกล สื่อสารชัดเจน จัดการความต้านทาน และสร้างแรงจูงใจ

3. ความต้องการจำเป็นของของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารและครูมีความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ดังต่อไปนี้ ลำดับที่ 1 ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร ลำดับที่ 2 ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ลำดับที่ 3 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ลำดับที่ 4 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ลำดับที่ 5 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลำดับที่ 1 ถึงลำดับที่ 3 เป็นความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในศักยภาพของบุคลากรภายในสถานศึกษาว่ามีความรู้ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลากร และสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ดิจิทัล ถือเป็นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนการศึกษาไทย ผู้บริหารจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในการเป็นพลเมืองที่ดีในยุคดิจิทัล ส่วนความต้องการจำเป็นลำดับที่ 4-5 ทุกสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน และยังต้องมีการสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงมีความต้องการจำเป็นในภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลอยู่ใน 3 ลำดับสุดท้าย

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ และด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยสามารถอภิปรายแต่ละด้านดังนี้

ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร จากการศึกษาพบว่า ความเข้าใจขีดความสามารถของคนในสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 เนื่องจากทักษะความรู้ความสามารถของคนในองค์กรมีพื้นฐานที่ต่างกัน และมีความหลากหลายจึงทำให้ต้องมีความเข้าใจจากผู้บริหารก่อน ดังนั้นผู้บริหารจึงมีความสำคัญในเรื่องของการเข้าใจกับคนในองค์กร ถึงจะมีการจัดการและสร้างความสมดุลของทักษะความรู้ความสามารถของคนในองค์กรได้อย่างเหมาะสม โดยให้การสนับสนุน ส่งเสริม ดูแล กำกับ ติดตามด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถจัดการปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2561) ที่ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งความเข้าใจในทักษะความเข้าใจของคนในองค์กรและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นปัจจัยพื้นฐานที่เป็นตัวช่วยสำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันกับ

ผู้อื่นได้ โดยสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับบุคลากรในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงมีความสำคัญ ด้วยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัลจึงต้องมีการแสวงหาความรู้ แยกแยะข้อมูล สร้างคุณค่า สร้างสรรค์สื่อ และงานต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานภายในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ซีวิน อ่อนลออ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนภา และสวิตา อ่อนละออ (2563) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา ซึ่งได้สรุปองค์ประกอบถึงคุณลักษณะที่สำคัญของนักบริหารการศึกษา ประกอบด้วย การส่งเสริมการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และมีความเชื่อมั่นในทักษะการใช้เทคโนโลยี การมีความคิดต่อองค์ความรู้ใหม่ สร้างสังคมแห่งปัญญาและพัฒนาความสามารถใหม่ๆ ความเต็มใจทดลองด้วยความอยากรู้อยากเห็นทางปัญญา และคิดค้นนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการบริการใหม่ๆ การพัฒนาความคล่องตัว ความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล และการสร้างปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ และแผนกลยุทธ์ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ซึ่งความสามารถในทักษะความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล จากการศึกษาพบว่า การปรับตัวรับเทคโนโลยีใหม่อยู่เสมอ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่หลากหลาย เนื่องจากบริบทของแต่ละองค์กรมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะเรื่องของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งนี้เพื่อการปรับตัวให้พร้อมรับกับเทคโนโลยีใหม่นั้นต้องขึ้นอยู่กับผู้บริหาร บุคลากร และความพร้อมของอุปกรณ์เครือข่ายต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นผู้บริหารจึงมีความสำคัญในการบริหารจัดการโดยใช้ทักษะความเชี่ยวชาญ ควรเข้าใจบริบทของสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมการบริหารงาน รวมถึงการจัดการเรียนสอน และการสร้างนวัตกรรมใหม่ในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกรัตน์ เชื้อวงศ์ (2563) ที่ได้ศึกษา เรื่อง องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การเป็นพลเมืองดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ซึ่งผู้บริหาร ครู และนักเรียนควรมีความสามารถในการมีส่วนร่วมในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย โดยใช้ทักษะด้านการสื่อสารและการสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเคารพในสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของผู้อื่น อันเป็นบรรทัดฐานของการปฏิบัติตัวให้เหมาะสมและมีความรับผิดชอบในการใช้เทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตหนองบัวรี มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ ควรมีการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องมีการวางแผนเป็นลำดับขั้นตอนพร้อมแนวปฏิบัติ และส่งเสริมระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบโลกยุคดิจิทัล ควรมีการเตรียมความพร้อมทุกด้านในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลให้เป็นปกติในสถานศึกษา โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา

1.3 ด้านความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ผู้บริหารควรมีระบบและโปรแกรมในการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดโครงสร้าง การแบ่งงานให้เหมาะกับบุคลากรในสถานศึกษาและแหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านความเข้าใจในทักษะความรู้ของคนในองค์กร ควรมีการให้คำแนะนำช่วยเหลือ ชี้แนะการทำงานด้วยความเสมอภาค โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดประชุม สอบถามปัญหาในการใช้งาน ระหว่างผู้ใช้งานและผู้ออกแบบระบบ เพื่อทำการปรับปรุง และออกแบบให้เหมาะสม

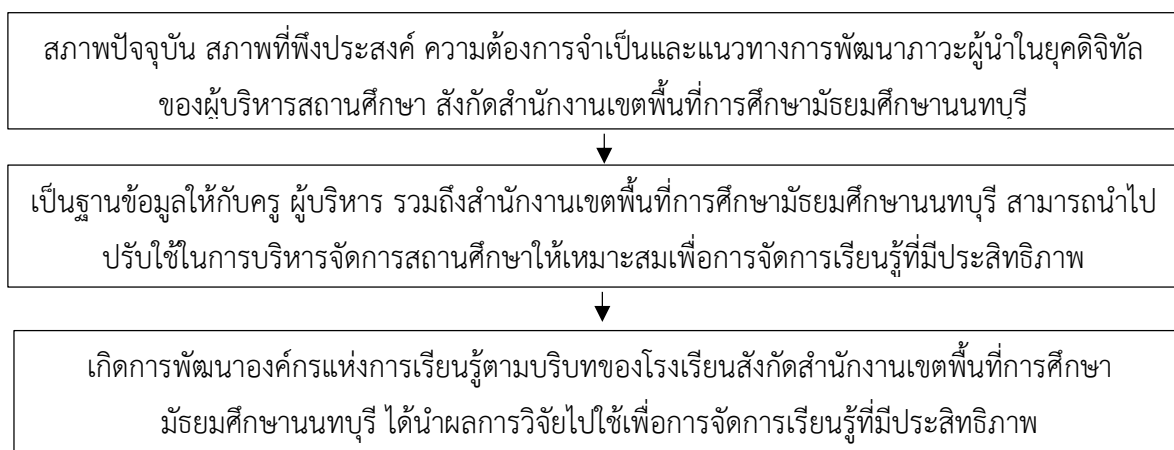
1.5 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล ควรใช้เทคโนโลยี และแหล่งสารสนเทศ ในการยกระดับการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย และควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างผู้บริหารศึกษา ศึกษานิเทศก์ บุคลากร และครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสอบถามจากครู และบุคลากรได้เข้ามามีส่วนร่วมถึงความต้องการในการพัฒนาตนเองในด้านที่เหมาะสม

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านเทคโนโลยีของแต่ละสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและทักษะการปฏิบัติงานของคนในสถานศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้รับ



เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา ชวนะไพศาล. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชีวิน อ่อนล่อ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนภา และสวิตา อ่อนล่อ. (2563). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 10(1), 108-119.
- ณัฐธินิชา พรพุ่มชัยกิจ, อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ และพงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ โยโสธร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 15(2), 50-64.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). *แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวช เขาวนเกษม, วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ และสุตารัตน์ สารสว่าง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสารการจัดการการศึกษาและนวัตกรรม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 3(3), 85-99.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกรัตน์ เชื้อวังคำ. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Cronbach, L.J. (1970). *Essentials of psychological test*. (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Elliott, T. (2017). Digital Leadership: A Six-Step Framework For Transformation. *Online*. Retrieved on July 6, 2023, from <http://www.digitalistmag.com/author/telliott>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper & Row.